

Lj

MAGDALENA VODOPIJA: ALFA I OMEGA PULSKOG SAJMA KNJIGA I ŽENA KOJA JE PULU PRETVORILA U EUROPSKU KULTURNU MEKU

ubav između mene i Sajma dogodila se sasvim slučajno i spontano, onako kako se sve velike ljubavi i događaju. Nastao je iz igre, stvorili smo ga za 20 dana i nije bio prvi sajam, već malena izložba knjiga. Kada je sve prošlo, zaključili smo - rođilo se čudo - sa smiješkom i sjetom u glasu prepričala nam je početak priče Magdalena Vodopija, direktorica pulskog Sa(n)jma knjige, koji je temeljila zajedno s pjesnikom Boškom Obradovićem i nekolicinom kreativaca i ljubitelja knjige. Ove je godine, to isto "čudo" ugasilo 18 svjećica na rođendanskoj torti. Od male smotre knjiga, postao je međunarodno desetodnevno susretnište ljubitelja pisane riječi, najveći festival knjige, autora i hrvatskih nakladnika, kao i najposebniji i najcjelovitiji sajam knjiga u Hrvatskoj.

Kada se čitava priča o Sajmu sredinom devedesetih, nakon Domovinskog rata i zakotrljala, nitko, pa ni oni najoptimističniji nisu vjerovali da će on stasati, i odrasti, i nisu mu prognozirali svijetlu budućnost. No predviđanja su bila pogrešna, i on je ove godine ušetao među punoljetne, i postao jedan od najznačajnijih književnih događaja regije. Priznat je i poznat i izvan granica Lijepe naše, a okuplja europsku, ali i svjetsku književnu elitu.

20 tisuća naslova

Samo ove godine posjetitelji su mogli birati među 20 tisuća naslova više od 200 nakladnika. Gotovo 230 književnika, publicista, esejista, prevoditelja, povjesničara i urednika sudjelovalo je u gotovo 80 programa koji su se održavali na čak 8 lokacija. A više od 60.000 ljudi prošetao je Domom hrvatskih branitelja u potrazi za knjigom. To ga krase titulom i najposjećenije književne manifestacije u Hrvatskoj. "Sajam je ove godine, kao nikada do sada, pokazao zrelost bogatim programom. Okrenuli smo se struči, prevoditeljima, knjižničarima, književnim agentima, nakladnicima, umjetnicima i dizajnerima. Odnosno svima onima koji stvaraju veličanstveni predmet - knjigu."

No sve to nije nastalo preko noći. Godine napornog rada, te postupnog rasta iz godine u godinu, sagradile su ovu metropolu knjigoljubaca, za koju su se svi koji su ikad na sajmu radili trudili da ne ostari, i da zauvijek bude aktivistička i beskompromisna. Sve je to iziskivalo i određena odricanja žene koja je na kormilu pul-

Pod povećalom javnosti bila je osobito 2008., kada su odlučili otkazati nagradu Kiklop Nives Celzijus

Piše: Lina Dollar

Od turskih sapunica bolji su turski pisci

Svake godine na pulskome Sajmu knjiga predstavlja se jedna zemlja svojim programom. Ovaj put to je bila Turska, čiji su pisci oduševili publiku. Program Bijelo i Crno more ponudio je najsveobuhvatniji prikaz turske suvremene književnosti i kulture u Hrvatskoj dosad

skog Sajma od njegova osnivanja. Svojom željom i golemom energijom, sa svojim je timom osigurala Sajmu sigurnost i kontinuitet, unatoč svim problemima, skandalima i krizama koje su ga godinama sustizale. "Ništa ne doživljam s distance. Vezana sam uz ovaj sajam, on mi je obilježio život i naravno da se borim za njega. Sigurno je bilo najteže, što smo nazvali krizom sajma, kad smo prije tri godine, 20 dana prije početka, ostali bez glavnog sponzora. Bilo je neizvjesno hoće li se Sajam uopće održati. Ali tada smo dobili ogromnu potporu svih autora koji su bili ovdje, kako hrvatskih, tako i inozemnih, ali i nekadašnjih sponzora, a ekipa Sajma odrekla se gotovog cijelog honorara, samo da bi se održao. Prvi put od kada radimo sajam osjetila sam nelagodu kako ga možda nećemo uspjeti održati... No također sam osjetila i koliko je sajam važan ljudima i to mi je dalo neizmjernu snagu. Bio je to trenutak koji se iz straha i nevjerice na kraju pretvorio u veliku sreću."

Biti u knjižari je naj

Ta je žena donedavno vodila i Castropolu, najstariju pulsku knjižaru - koja je radila i okupljala "knjiške moljce" punih 21 godinu. Prošle je godine, zbog financijskih problema s kojima se borila posljednjih 7 godina, knjižara zatvorila svoja vrata. Pad prodaje knjiga, dugovi i recesija dotukli su Castropolu do kraja. Oproštajnom zabavom "Veselim karminama za Castropolu" - mnogi su se oprostili od nje. No ne i Magdalena Vodopija. "Castropola mi nedostaje svakoga dana. Ali zaista, nije više bilo mogućnosti za njezino daljnje održavanje. Nikada se nisam odrekla misli da ću u budućnosti opet otvoriti knjižaru, jer je za mene biti u knjižari - ono najljepše u ovome poslu."

Radila je i dok se borila s bolešću, iz temelja gradila taj festival knjige, koji su prozvali i "hrvatskim Leipzigmom", branila je Sajam pred sudom, te pravdala njegove postupke pred narodom. Pod povećalom javnosti, i ona i Sajam, osobito su bili kada su 2008. godine odlučili otkazati književnu nagradu Kiklop u kategoriji hita godine, koja je po rezultatima prodaje trebala pripasti Nives Celzijus za njezinu autobiografiju "Gola istina". Nakon 3

Radila je i dok se borila s bolešću da bi gradila festival nazvan i 'hrvatskim Leipzigmom'

godine, Kiklopa joj je dodijelio Općinski sud u Puli.

Koliko taj sajam znači autorskoj i nakladničkoj sceni pokazuje njihov broj. Nekoliko desetaka tisuća najznačajnijih pisaca, autora, kreativaca, nakladnika posjetilo je Sajam kroz 18 godina njegova postojanja. Neki su od njih samo jednom bili u Hrvatskoj - i za taj su posjet izabrali upravo Pulu. Doručkovalo se s Umbertoom Eco, raspravljalo s Claudijom Magrisom, te čitalo s Orhanom Pamukom, koji je "hrvatskog književnog Oscara", nagradu pulskog sajma knjige - Kiklop, dobio 2 godine prije Nobelove nagrade. S Puljanima su se družili i Kenneth

Programi su se održavali na više lokacija, a više od 60.000 ljudi prošetao je Domom hrvatskih branitelja

Samo ove godine posjetitelji Sajma mogli su birati među 20 tisuća naslova više od 200 nakladnika

White, Tess Gallagher... i još mnogi drugi pripadnici svjetske književne elite. Njegovi su vjerni posjetioci i Miljenko Jergović, Vojo Šiljak, Ante Tomić, Dževad Karahasan, pisci iz regije koje Pula osobito voli, i koji se njoj vraćaju iz godine u godinu.

"Mislim da autore dovodi na sajam ono u čemu smo zaista uspjeli, a to je da se njihov rad ovdje vrednuje, da ih publika prihvaća, imaju pravi kontakt s publikom i to, napominjem, ne s malim brojem publike. Mi, primjerice, ove godine nismo imali ni jedno predstavljanje autora pred napola punom dvoranom; dapače, na mnoga se donosio i stolac više.

Noćni razgovori

Atmosfera je u Puli opuštena, autori i nakladnici neformalno se susreću i druže. Ne samo da predstavljaju svoj rad, već i naprave puno posla, upravo u tim prijateljskim druženjima. Imaju vre-

mena dogovarati se, izmjenjivati mišljenja, u svakom slučaju, imamo sjajne povratne informacije od sudionika. I autori, ali i nakladnici zaključili su da je Pula idealna za dogovore. Na velikim sajmovima imate možda tri minute za razgovor, a ovdje se oni danima i noćima druže, stvaraju, razgovaraju, potpuno otvoreno, prijateljski, ugodno... U Puli su, a to nije javnosti ni poznato, dogovoreni mnogi veliki projekti i na to smo ponosni."

Svake godine Sajam predstavlja po jednu zemlju, i odredi programsku temu. Ove su godine na red Sajma došli gosti iz Turske s programom Bijelo i Crno more posvećenim suvremenoj turskoj književnosti i kulturi. Taj je program označilo predstavljanje značajnih autora suvremene turske literarne scene: u Hrvatskoj prevedene književnice Ayfer Tunc, novinarka, publicistkinje i poznate aktivistkinje Ece Temelkuran, Nedima Gursela, europski poznatog turskog književnika prevedenog na više od 20 jezika, te jednog od najznačajnijih mladih autora Turske Murata Uyrkulaka.

Svaki autor je zvijezda

Pulski program Bijelo i Crno more najsveobuhvatniji je prikaz turske suvremene književnosti i kulture u Hrvatskoj do sad. "Ovo je nešto novo, prvi put predstavljamo autore koji nisu prevedeni u Hrvatskoj, ali donose novu kulturu, druge svjetonazore, novi način razmišljanja. Oduševili su posjetitelje sajma i, čini se, postali miljenici pulske publike. Iako je meni svaki autor zvijezda, od početnika pa do onih doista velikih autora. No tko će biti zvijezda - određuje publika."

Magdalena Vodopija, alfa i omega pulskog sajma knjige, koji je gradila iz temelja, u respektabilnu, svojevrsnu kulturnu instituciju, iz tog posla ne planira otići, nije se od njega umorila, i nikada joj nije palo na pamet da se povuče. Uživala je u njegovih prvih 18 godina. Jednako kao i njegova vjerna publika.

Sajam su kroz 18 godina postojanja posjetili mnogi slavni pisci - Pamuk, Eco, Magris...

